

[Kirkegaard.]

jeg gerne takke den højtærede landbrugsminister for de 2½ mill. kr., som er skaffet tilveje til nye udlån, et beløb, som ganske vist ikke rækker ret langt, men tiden er jo nu så fremrykket, at det er begrænset, hvad der kan blive planlagt, godkendt og gennemført af bygningsforbedringer i denne sommer.

For at berolige dem, som går ret stærkt mod et fortsat udlån af Marshallmidler, vil jeg gerne spørge den højtærede landbrugsminister, om det ikke vil være rigtigt at forbeholde lånene til de ansøgere, som i forvejen har udnyttet deres lånemuligheder i både kredit- og hypotekforeninger. Så har det private lånemarked fået sit, og Marshallmidlerne kommer kun de ansøgere tilgode, som ikke har andre kreditmuligheder, i hvert fald ikke uden at stille kaution.

I samme forbindelse vil jeg nævne, at naturligvis er forsvarlig rentabilitet i den daglige drift mere værd for landbruget end store lånemuligheder, og måske kan vi derfor indstille den lånevirkosomhed, som vi her behandler, hvis eller når der på baggrund af realkreditkommissionens betænkning, arbejde og undersøgelse kan tilvejebringes tilstrækkelige lånemuligheder.

Af mange grunde har landbruget i tiden ikke de tilstrækkelige lånemuligheder, bl. a. fordi landbrugets omsætningshastighed er så lille, at den ikke frister vore pengeinstitutter. I landbruget må vi nu engang affinde os med at producere i naturens sindige tempo. En gård, der koster 300 000 kr., for nu at tage et rundt tal, omsætter årligt for ca. 100 000 kr. Indenfor handelen tror jeg at man interesserer sig mere for virksomheder, hvor forholdet er omvendt, hvor prisen er 100 000, men omsætningen 300 000 eller derudover. Man skal være klar over dette forhold for at forstå landbrugets problemer.

Endvidere vil jeg gerne pege på, at når man på en almindelig bondegård bygger en ny stald til ca. 50 000 kr. — og det er ret normalt — så stiger ejendommens handelsværdi og dermed dens panteværdi ikke med 50 000 kr., men kun med ca. halvdelen, et forhold, som naturligvis i høj grad forringer mulighederne for at få et sådant byggeri finansieret. Såvidt jeg kan skønne, er forholdene helt anderledes og bedre, når det drejer sig om boligbyggeri eller byggeri til

anden erhvervsvirkosomhed; så er en nybygning vist i almindelighed pari værd.

Hvad jeg her har nævnt, bør i høj grad tages i betragtning af de myndigheder, som har ansvaret for den kommende ejendomsskyldvurdering.

Det radikale venstre må af mange grunde stærkt anbefale, at ydelsen af Marshalllån eller dertil svarende lån til landbruget fortsætter. Det er min overbevisning, at det vil give større samfundsmæssigt udbytte end afbetaling på den såkaldte reguleringskonto. Vi ved alle, at uden en stor eksport af landbrugsvarer vil vi være ude af stand til at opretholde vor nuværende økonomiske standard.

Af det, jeg her har sagt, vil man forstå, at jeg gerne vil takke den højtærede finansminister for hans velvilje overfor tanken om yderligere midler til landbruget i næste folketingsår, et problem, vi må vente med at tage stilling til til den tid. Jeg mener, at der bør ydes et beløb, da det er af betydning for landbruget, at rytmen i de låneforhold, vi her behandler, ikke afbrydes.

Med hensyn til tilbagerykning af Marshalllån, når begrundet anmodning derom fremsættes, håber jeg, at finansministeren vil lempe noget mere, end ministeren bandt sig til overfor udvalget. Efter min mening er det ikke blot forsvarligt, men nødvendigt. Med disse bemærkninger vil jeg anbefale lovforslaget til videre behandling og vedtagelse.

Fuglsang: Også jeg kan på mit partis vegne anbefale såvel lovforslaget som de stillede ændringsforslag til vedtagelse.

Man taler så meget om betydningen af at øge produktionen og gøre den billigere. Baggrunden herfor er klar nok: den stigende konkurrence på verdensmarkedet både med hensyn til mængde og kvalitet gør det nødvendigt, at vi vier dette spørgsmål den allerstørste opmærksomhed. Jeg ved godt, at når man taler om at sænke produktionsomkostningerne, er arbejdsomkostningerne det første, der falder mange i øjnene. Det er ligeledes en kendt sag, understreget af de undersøgelser, der er foretaget, at der her i landet findes en stor mængde gamle og ganske forældede bygninger, som i høj grad bidrager til at hæmme og fordyre produktionen, og at det især er de dårligst